

මම, මගෙන් බැහැර
කරන්න.

“කෙලෙස් වැගිරෙයි, නිමාවක් නම්
නැත.”

උපසේන සූත්‍රය
අවස්සුන පරියාය සූත්‍රය

www.buddhismforyou.org

ආචාර්ය පූජනීය
මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ

පුණ්‍යානුමෝදනාව

- ❖ ඛත්තරමුල්ල සිරි සුදස්සනාරාමයේ අධිපති පූජනීය ආචාර්ය මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ ඇතුළු සියලුම ස්වාමීන් වහන්සේලාටත්, කායික, මානසික හිදුක් හිරෝගී භාවයත්, චිර ජීවනයත්, ධර්ම දානමය කුසල් බලයෙන් චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මාවබෝධයත් සැලසේවායි පතමු.
- ❖ ධම්මෝදය මාවතේ අංක 1172 නිවසෙහි සිට මීට සිව් වසරකට පෙර අභාවයට පත් **පී.පී.ඩී. ඊබට් සමරවික්‍රම මහතාට** පිං පැමිණවීම පිණිසත්, **බිරිඳ අයිරා මාලනී සමරවික්‍රම සහ සියලු දු පුතුන් පිරිසත්** මෙම ධර්ම දානමය කුසලය සිදුකරනු ලැබේ. මෙහින් බලයෙන් අප සැමට චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ වේවායි පතමු.

ජීවිතය ඒකාකාරීද?

ඔබටත් මේ වගේ සිතුවිලි පහළ වෙලා තියෙනවද? “ජීවිතය හරිම ඒකාකාරීයි”, “මට දැන් ඒක වසා වෙලා හරිම නිරසයි” ඒ වගේ සිතුවිලි ඔබටත් පහළ වෙනවා නම් පරමාර්ථ ධර්මයට අනුව, ඔබ, ඔබ ගැනම සිතා බලන්න. ලෝකයේ ස්වභාවය නියම ආකාරයෙන්, නුවණින් දකින අයෙකුට එවැනි සිතුවිලිවලින් පීඩාවක් ඇතිවෙන්නේ නැහැ. ඒ සෑම දෙයක ගැබ්ව ඇති අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත නම් වූ ත්‍රිලක්ෂණය පිළිබඳව අවබෝධයක් තිබෙන නිසායි. මේ පිළිබඳව අවබෝධයක් නැති අය රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, සිතුවිලි පරිහරණය කරන්නේ අනිත්‍ය අමතක කරමින්ය. එක අරමුණක් ලබා “මම කැමැතියි” කියා, එය වෙනස්වන විට තව අළුත් අරමුණක් බලාපොරොත්තු වෙයි. අරමුණ ඉටුකරගන්නට බැරවෙන විට ගැටෙයි. උතුම් දහම පවා පරිහරණය කරන්නට සුදානම් වෙන්නේ ඉපිදියන් පිහවීමට විනා පරමාර්ථ ධර්මය දැකීමට නොවෙයි. එවිට සැනෙකින් උතුම් ධර්මය පවා ඒකාකාරී ලෙස දැනෙනු ඇත.

මෙම ධර්ම ග්‍රන්ථයන්හි අඩංගු වන්නේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද මා විසින් පැහැදිලි කරන ලද දේශනායි. එම දේශනා පටිගත කොට ශ්‍රවණය කරමින් ලියා ගැනීමේදී යම් යම් අඩුපාඩු ඇතිවිය හැකිය. එමෙන්ම මුද්‍රණ දෝෂ ඇතිවිය හැකිය. එනමුත් එම ස්වල්ප වූ අඩුපාඩු සමස්ත අදහසට බාධාවක් නොවනු ඇත.

මෙම ධර්ම ග්‍රන්ථයේ දායකත්වය දරන පින්වත් අයිරා සමරවික්‍රම මහත්මිය ඇතුළු පවුලේ සැමටත්, මහත්සේ සැදැහැ ගෞරවයෙන් සදහම් මඟෙහි යෙදෙන ප්‍රඥා ප්‍රභා සංවිධානයේ සැමටත්, මෙම ධර්ම ග්‍රන්ථය කියවන ඔබටත් නිරෝගී බවත්, හැම කායික, මානසික සුවයත් වේවා. උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්ම අවබෝධයම වේවා.

උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය

මෙයට,
කාරුණික වූ,
මිරිස්සේ ධර්මික ස්වාමීන් වහන්සේ

සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුන
පන්නිපිටිය පාර,
බත්තරමුල්ල.

2011-01-19 (දුරකතන පුර පසළොස්වක පෝ දින)

“ප්‍රඥා ප්‍රභා”
සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුන
පන්නිපිටිය පාර,
බත්තරමුල්ල.

මුද්‍රණය
පියසිරි මුද්‍රණාලය සහ සමාගම
අංක 469, අතුරුගිරිය පාර, මාලබේ.
ෆොන් : 011-2561551

උපසේන සූත්‍රය

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

කථාහි පනායසමතො
උපසේනස්ස දීසරත්තං
අහංකාර මමිංකාර මානානුසයා
සුසමුහතා තස්මායස්මතො
උපසේනස්ස න ඒවං හොති
අහං වක්ඛන්තිවා මමවක්ඛන්තිවා

කාරුණික පින්වතුනි,

පින්වත් ඔබ හැම දෙනාටම මේ පැමිණි සඳහම් ගමනෙහි හැම සැතපිල්ලක්ම වේවා! යි ස්වාමීන් වහන්සේ පළමු කොට ම මහත් වූ කරුණාවෙන් ප්‍රාර්ථනා කරනවා. ඒවාගේම අධිෂ්ඨාන කරනවා.

අද පැහැදිලි කර දේශනා කිරීමට බලාපොරොත්තු වන්නේ සංයුක්ත නිකායෙහි සළායතන සංයුක්තයෙහි, මිගජාල වර්ගයෙහි සඳහන් උපසේන සූත්‍රයයි.

මෙම සූත්‍ර දේශනාවෙහි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රී මුඛයෙන් වදාළ අවවාදයක් හෝ දේශනයක් නැහැ. එනමුත් කථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ඒ විරාගී මග අනුගමනය කරමින් එහි සැතපිල්ල (ඵලය) දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාගී නම් වූ උතුම් චතුරායඪී සත්‍යය ධර්මය අවබෝධ කරගත් උතුම් මහරහතුන් වහන්සේලාගේ ජීවිත අත්දැකීම් සමඟින් පැහැදිලි කිරීම මේ සූත්‍ර දේශනාවෙහි අන්තර්ගතයයි.

රජගහනුවර සීත වනයෙහි “සප්ප සොණ්ඩික” නම් පච්චික ගුහාවෙහි සාරිපුත්ත මහ රහතන් වහන්සේ, උපසේන ස්වාමීන් වහන්සේ තවත් ස්වාමීන් වහන්සේලා පිරිසක් සමඟින් වැඩ වාසය කරනවා. (“සප්ප සොණ්ඩික” නම් සර්පයන් ගෙන් අධිගෘහිත වූ යන්තයි.)

දිනක් උපසේන ස්වාමීන් වහන්සේ, සැරියුත් මහරහතන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ ස්වාමීන් වහන්සේලා අමතා මෙසේ ප්‍රකාශ කරනවා. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරුන් වහන්ස, මේ කය බොල් මිටක් වෙලා මෙහිම විසිරිලා යන්නට මත්තෙන් ඇඳක බහා (ඇඳක තබා) බැහැර කරන්න. බැහැරට අරගෙන යන්න.

සාරිපුත්ත මහ රහතන් වහන්සේ මෙසේ සඳහන් කරනවා. මේ කයෙහි වෙනස්වීමක් හෝ ඉඤ්ජියයන්ගේ වෙනස්වීමක් දකින්නට නැහැ. එනමුත් ආයුෂ්මත් උපසේන තෙරණුවන් මෙසේ සඳහන් කරනවා. එනම් “මේ කය බොල් මිටක් වී මෙහිම විසිරී යන්නට මත්තෙන් ඇඳක තබා බැහැර කරන්න.”

නමුත් ආයුෂ්මත් සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේ සඳහන් කරන්නේ උපසේන ස්වාමීන් වහන්සේ සඳහන් කළ වදන් පෙළ ඔස්සේ උන්වහන්සේ බාහිරව දුටු දර්ශන යයි. ආයුෂ්මත් උපසේන ස්වාමීන් වහන්සේ සඳහන් කළත් මේ ශරීරය බොල් මිටක් වී විසිර යන්නට මත්තෙන් ඇඳක තබා බැහැර කරන්න කියලා, ඒ කයෙහි හෝ ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මන නම් වූ මේ ඉඤ්ජියන් වල වෙනස් බවක්, වෙනස් වීමක් දකින්නේ නැහැ.

නැවතත් ආයුෂ්මත් උපසේන තෙරුන් වහන්සේ, සැරියුත් මහ රහතුන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ ස්වාමීන් වහන්සේලාට ආමන්ත්‍රණය කරනවා.

- යම් කෙනෙක් ,
- ඇස මමය, ඇස මගේය (අහං වක්ඛන්ති වා මම වක්ඛන්තිවා)
- කණ මමය, කණ මගේය (අහං සොතන්ති වා මම සොතන්තිවා)
- නාසය මමය, නාසය මගේය (අහං සානන්ති වා මම සානන්තිවා)
- දිව මමය, දිව මගේය (අහං ජීවිහාති වා මම ජීවිහාති වා)
- කය මමය, කය මගේය (අහං කායොති වා මම කායොතිවා)
- සිත මමය, සිත මගේය (අහං මනොති වා මම මනොති වා)

මෙසේ සිතන විට ඒකාන්තයෙන්ම මේ කය වෙනස් වන්නේය. ඉඤ්ජියයන්හි වෙනස් බවක් ඇතිවන්නේය. එනමුත් මෙහිදී මම යනුවෙන් සඳහන් කරන්නේ ආයුෂ්මත් උපසේන ස්වාමීන් වහන්සේයි. එනමුත් ඇස මමය - ඇස මගේය. කණ මමය - කණ මගේය, නාසය මමය - නාසය මගේය, දිව මමය - දිව මගේය, කය මමය - කය මගේය, සිත මමය - සිත මගේය යනුවෙන් උපදානය නොකරන්නේය. නොසිතන්නේය, නොගන්නේය. එසේ වූ විට මේ කයෙහි වෙනස්වීමක් නොවන්නේය. ඉඤ්ජියයන්ගේ වෙනස්වීමක්ද ඒකාන්තයෙන් නොවන්නේය.

මෙය අසාගෙන සිටින ආයුෂ්මත් සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේ අනිකුත් ස්වාමීන් වහන්සේලාට පැහැදිලි කරනවා.

මේ ආයුෂ්මත් උපසේන තෙරණුවන් වහන්සේ දීර්ඝ කාලයක් පුරා අහංකාර දෘෂ්ටියක් මමංකාර තෘෂ්ණාවක් සහ මානාත්‍යය, ප්‍රභාණය කොට ඇත්තේය. එය බොහෝ කාලයක් පුරුදු කොට, එය නැති කොට, ඇත්තේය. ප්‍රභාණය කර ඇත්තේය. ඒ නිසා ඇස මමය - ඇස මගේය, කණ මමය - කණ මගේය, නාසය මමය - නාසය මගේය, දිව මමය - දිව මගේය, කය මමය - කය මගේය, සිත මමය - සිත මගේය යනුවෙන් නොගන්නේය. ඒ නිසා කයෙහි වෙනස් වීමක් හෝ ඉඤ්ජියයන්ගේ වෙනස් වීමක් නොවන්නේය.

ආයුෂ්මත් සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේ, මෙසේ හික්‍ෂු සංඝයාට පැහැදිලි කිරීමෙන් අනතුරුව ආයුෂ්මත් උපසේන තෙරණුවන් වහන්සේ ඇදක තබා බැහැරට රැගෙන ගිය සේක. එසේ රැගෙන යාමේදී උන්වහන්සේගේ ශරීරය බොල් මිටක් වී විසිරී ගියා. මෙයට හේතුව නම් උපසේන තෙරුන් වහන්සේ ගේ ශරීරයට සපී විෂක් (ආසි විසක්) ඇතුළු වී තිබීමයි. (මෙහි “ආසි” යනු සර්ප)

මේ සූත්‍ර දේශනාවේ ආරම්භයේ සඳහන් වූ පරිදි උපසේන ස්වාමීන් වහන්සේ සඳහන් කළේ “මගේ ශරීරය මෙහි ම බොල් මිටක් වෙලා විසිරී යන්නට මත්තෙන් ඇදක බහා බැහැර කරන්න” යනුවෙනුයි. ඊට හේතුව නම් “මගේ කයට ආසි” විසක් ඇතුළු වෙලා. ඒ නිසා මේ ශරීරය බොල් මිටක් වෙලා මෙහි ම විසිරී යන්න පුළුවනි.

බලවත් වූ සර්ප විෂ මේ ශරීරයට ඇතුළු වීම නිසා මෙහි “විසිරී යාම” යනු නිල්වන් වී, ඉදිමී, විනාශ වී, යන ස්වභාවයයි. විරූපී වෙලා, දිරාගෙන යන ස්වභාවයයි. බලාගෙන සිටිද්දී ම හැකිලී දිරාගෙන යන

ස්වභාවයයි. බලවත් වූ සර්පවිෂක් නිසා මේ ශරීරය මුළුමණින්ම විසිරී යනවා කියන අදහසයි.

මේ සර්ප විෂ ඇතුළු වීමත් සමඟින් මේ ශරීරයෙහි විශාල වෙනසක් ඇති වී ගෙන යන බව උන්වහන්සේට දැනුණා. එනම් දිරාගෙන ගොස් විරූපී වෙලා, නැති වී විසිරී යන අවස්ථාවට පත්වන බවයි. ඒ නිසා උන්වහන්සේ සඳහන් කළේ බලවත් වූ සර්ප විෂක් ඇතුළු වෙලා තිබෙන බව මට දැනෙනවා. ඒ නිසා ඉක්මණින් මේ ශරීරය මෙහි ම බොල් මිටක් වගේ විසිරීලා යාමට මත්තෙන් ඇදක තබා එළියට අරගෙන යන්න.

මෙහිදී ආයුෂ්මත් තෙරුන් වහන්සේ සඳහන් කළ වදන් පෙළ නිසා උතුම් වූ ත්‍රිලක්‍ෂණ දේශනාවකට, පටිච්ච සමුප්පන්න දේශනාවකට, නාම - රූප ධර්මයන්හි ඇති අනිත්‍යතාවය මතු කර දක්වන දේශනාවකට කරුණු හේතු වූණා.

උපසේන තෙරුන් වහන්සේ සඳහන් කළේ “මේ කය බොල් මිටක් වෙලා මෙහි ම විසිරී යන්නට මත්තෙන් ඇදක බහා බැහැරට රැගෙන යන්න.” උපසේන තෙරුන් වහන්සේ මෙසේ සඳහන් කළ නමුත් මේ කයේ වෙනස් වීමක් හෝ ඉඤ්ජියයන්ගේ වෙනස් වීමක් අපි දකින්නේ නෑ. ඒ අවස්ථාව වන විටත් සර්ප විෂයෙහි බල පැවැත්ම පෙනෙන්නට නොතිබෙන්නට ඇති. නමුත් උපසේන ස්වාමීන් වහන්සේට එය හොඳින්ම දැනුණා.

ශරීරයේ කොතැනක හෝ වේදනා දැනෙන විට කැක්කුමක් දැනෙන විට, ඒ වේදනා කැක්කුම් දැනෙන අය පවසන්නේ ඉවසන්න බැහැ. එය දරාගෙන ඉන්න බැහැ. (“න බමනීයං , න යාපනීයං”)

මෙසේ පවසන විට ධර්මය පිළිබඳ අවබෝධයක් නැති කෙනෙකුට දැනෙන්න පුළුවනි. “අපට පෙනෙන තරම් ඔබේ වෙනසක් නැහැ. ඇයි ඔය තරම් කෑ ගසන්නේ. ඉවසලා ඉන්න බැරිද?”

නමුත් වේදනාව දැනෙන කෙනා පවසන්න පුළුවනි, “ඔබට මතු පිටින් නොපෙනුණට, මට දරාගෙන සිටින්න බැරි තරම් වේදනාවයි. හරියට ඇඳුම් දෙන විශාල තුවාලයක් වගේ. තියුණු ආයුධයකින් (සැතකින්) කපනවා වගේ, විශාල වේදනාවක් දැනෙනවා. රත් කළ යකඩයකින් අනිනවා වගේ තලනවා, පෙලනවා වගේ. බලවත් පුරුෂයෙක් ගෙළද, කුසද, හිසද, බිමට තබා තද කරගෙන සිටිනවා සෙයින් විශාල වේදනාවක්, ශරීරයේ මස් පිඬුවල හට ගන්නවා.” බලවත් පුරුෂයෙක් රැහැනකින් නළල් පටක් සේ ඔතා තදකරමින්

අදිනවා සේ හිසේ දරාගන්න නොහැකි තරම් මහත් වූ වේදනාවක් දැනෙනවා. (මෙම කොටස සුත්‍ර දේශනාවේ කොටසක් නොවන නමුත් උපසේන තෙරුන් වහන්සේ සඳහන් කළ අදහසට අනුව සැරියුත් තෙරුන් වහන්සේ මතුපිටින් දැක සඳහන් කළ ඉඤ්ජියයන් හෝ වෙනස් වීමක් දකින්නට නැතැයි පැවසූ අවස්ථාවයි ස්වාමීන් වහන්සේ පැහැදිලි කළේ).

සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේ වැනි තෙරුන් වහන්සේ නමක් හෝ එවැනි වූ උතුමෝ කිසිවිටෙකත් අග්‍රැතවත් පෘථග්ජන ලෝකයක අදහස මා පැහැදිලි කළ අයුරින් පවසන්නේ නැහැ. එනම් ඔබ ඔය සඳහන් කළාට වේදනාවක් විසිර යාමක් කියලා අපට නම් පෙනෙන්න නම් නැහැ. ඔබ පවසන්නේ අසත්‍යයක්. ධර්මයට ළංවූ ධර්මයෙහි කීකරු, සුවිනිත, රහතන් වහන්සේලා හෝ ශ්‍රැතවත් ආයථී ශ්‍රාවකයෙක් එසේ පවසන්නේ නැහැ. තේරුම් ගැනීමේ පහසුව පිණිස, අග්‍රැතවත් පෘථග්ජන සිතකට දැනෙන්න පුළුවන් අදහසයි ස්වාමීන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ.

බාහිරව නො පෙනුණත් කයෙහි හෝ ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මන නම් වූ ඉඤ්ජියයන්හි වෙනස්වීම දුක්ඛයකට පත්වෙලා නමුත් ඇතුළතින් බොහෝ වේදනාවන් දැනෙන්න පුළුවනි. එයයි මා පැහැදිලි කළේ.

කයෙහි හෝ ඉඤ්ජියයන්ගේ වෙනස් වීමක් දකින්නට නැති බව ආයුෂ්මත් සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේ පැවසීම නිසා, උපසේන ස්වාමීන් වහන්සේ මෙසේ නැවතත් පැහැදිලි කරනවා.

මුලින් සඳහන් කළ අයුරින් යම් කෙනෙක් ඇස මමය - ඇස මගේය, කණ මමය - කණ මගේය, නාසය මමය - නාසය මගේය, දිව මමය - දිව මගේය, කය මමය - කය මගේය, සිත මමය - සිත මගේය. මෙලෙසින් යම් කෙනෙක් සිතන්නේද, උපදානය කර ගන්නේ ද, එසේ හඟින්නේද, එසේ අල්ලා ගන්නේද, ඒකාන්තයෙන්ම කයෙහි වෙනස් වීමක් වන්නේය. ඉඤ්ජියයන්ගේ වෙනස් වීමක් වන්නේය. මෙතැන ගැඹුරු අදහසක් වුවත් පරමාර්ථ ධර්මයට ළංවීමේදී මේ අදහස තේරුම් ගැනීම අවශ්‍යයි. ත්‍රිලක්‍ෂණ ධර්මයට ළං වීමේදී මේ අදහස තේරුම් ගැනීම අවශ්‍යයි. විදර්ශනාවට සිත යොමු කිරීමේදීත් මේ අදහස තේරුම් ගැනීම අවශ්‍යයි.

අප විදර්ශනාව වඩන නිසා, ඉහත අදහස වඩාත්ම හොඳින් අවබෝධ කර ගත යුතුය “ඇස මමය - ඇස මගේය” යනුවෙන් උපදානය නොකර ගැනීමේදී කය වෙනස් නොවන්නේය. ඉඤ්ජියයන් වෙනස් නොවන්නේය.

මෙහි වෙනස කුමක්දැයි බලමු. ඇස මමය - ඇස මගේය, කණ මමය - කණ මගේය ආදී ලෙසින් මේ ඉඤ්ජියයන් හය ම උපදානය කර ගැනීමේදී සැබැවින් ම කයෙහි වෙනස් වීම සිදුවන්නේය. එසේ වන්නේ එය අල්ලාගෙන සිටින නිසයි.

ඇස මම නොවේ - ඇස මාගේ නොවේ යනුවෙන් උපදානය නොකර ගැනීමේදී, නොසිතීමේදී, නොහැඟීමේදී කය වෙනස් නොවෙනවා යයි, ඉඤ්ජිය වෙනස් නොවෙනවා යයි පැහැදිලි කරන්නේ, අල්ලා නොගෙන සිටින තැනක සිතේ වෙනස් වෙන්න දෙයක් නොමැති නිසයි. වෙනස් වීම දැනෙන්නේ සිතින් අල්ලා ගෙන සිටින විටයි. අල්ලාගෙන නැත්නම් මේ වෙනස් වීම දකින්නේ නැහැ. දැනෙන්නේ නැහැ.

“යංකිඤ්චි සමුදය ධම්මං - සබ්බං තං නිරොධ ධම්මං.”

යමක් හටගත්තා නම් එතන නිරෝධය තිබෙනවා. ඇස හට ගත්තා, ඇස නැතිව යනවා. එහෙත් ඇස මමය, ඇස මාගේය යනුවෙන් නොහඟින නිසා, උපදානය නොකර ගන්න නිසා එය වෙනස් වීමක් ලෙස දකින්නේ නැහැ. එය (අත් හැරියාමක්) ලෙසින් දකින්නේ නැ. එය ඉවත්ව යාමක් ලෙසින් “මගෙන්” උදුරා ගැනීමක් ලෙසින් දකින්නේ නැහැ. හට ගත්තේ දේ නැතිවී යනවා. එයයි දකින්නේ. මගේ කියා අල්ලා ගෙන තිබුණා නම් දිරා ගෙන යන විට, අත් හැරෙන විට, රිදෙන විට, “මට” දැනෙනවා. රිදෙනවා, අත් හැරියනවා මගේ දේවල් නැතිව යනවා. මට මොකද වෙන්නේ? එයයි මේ වෙනස් වීම හැටියට දකින්නේ.

එහෙත් “ඇස මම නොවේ ඇස මගේ නොවේ” යයි උපදානය නොකර සිටින විට එසේ මෙනෙහි කරන විට ඒ වෙනස් වීම හඟිනවා, දකිනවා. නමුත් අල්ලා ගෙන නොවේ. එහෙත් අග්‍රැතවත් පෘථග්ජන සිතකට දැනුණෙත් “මම වෙනස් වෙලා සිතාගන්න බැරි තරමටම, මගේ ඉඤ්ජියයන් වෙනස් වෙලා, පාට, පෙනුම, ආකාරය, මේ ආදී ලෙසින් එය තෘෂ්ණාවෙන් අල්ලා ගෙන එහි වෙනස් වීම පමණයි දකින්නේ, ත්‍රිලක්‍ෂණය අවබෝධ වෙන්නේ නැහැ. මෙහි අනිත්‍ය බව, දුක් බව දකින්නේ නැහැ. මෙහිදී අනිත්‍ය දුක්ඛ, අනත්ත යන ත්‍රිලක්‍ෂණය නොවෙයි ඒ සිත මෙනෙහි කරන්නේ වෙනස් වීම පමණයි. මෙම සුත්‍රයේ සඳහන් වන අහංකාර දෘෂ්ඨිය, මමංකාර තෘෂ්ණාව හා මානානුසයයි වැඩෙන්නේ. මෙය තරමක් ගැඹුරුයි. නමුත් භාවිත හිතකට ගැඹුරු නැහැ.

★ අහංකාර දෘෂ්ටිය

තමා උසස්ය නම් දැක්මයි. එනම් හැඟීමයි. මෙය මමය, මාගේය නම් වූ ආත්ම දෘෂ්ටියටද මම වෙමි යනුවෙන් ඇතිකර ගන්නා වූ ගර්වයෙන් යුතු අස්මිමානයට ද සමීප වූ සිතුවිල්ලකි.

ධාතු, ස්කන්ධ, ආයතනයන්ගෙන් යුතු මෙම ශරීරය ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයන්ට අනුව අභාවිත සිතක් ඇති පුද්ගලයා විසින් එතං මම (මගේය), එසො භමස්මි (මම වෙමි) එසො මෙ අත්තා (ස්ථීර ආත්මයක්ය) යනුවෙන් උපාදානය කරගනී. මෙහිදී එම අභාවිත සිතක් ඇති පුද්ගලයා කෙරේ සක්කාය දිට්ඨිය ද, මුල්කරගත් දෘෂ්ටීන් අතරට මෙම අහංකාර දෘෂ්ටිය පැවතීමටද කරුණු සැලසෙයි. මෙහිදී ඉහත සඳහන් කළ අයුරින් ධාතු, ස්කන්ධ, ආයතන මුල්කරගෙන තමා උසස්ය යන සිතුවිල්ලට පැමිණීමය. ඒවා හේතු ප්‍රත්‍ය කරගෙන බාහිර ලෝකය හා සම්බන්ධ වීමේදී හෝ ගැටීමේදී ගර්වයෙන් යුතුව සිතීමය. ඒ අනුව කථා කිරීමය. ඒ අනුව ක්‍රියා කිරීමය.

★ මමංකාර තෘෂ්ණාව

මමංකාර තෘෂ්ණාව යනු මම - මගේ යන දෘෂ්ටියයි. මගේය යනුවෙන් සිතාගැනීමයි. මමත්වය මුල්කර ගෙන ආධ්‍යාත්මිකව තමා මුල් කරගෙනත්, බහිද්ධා නම් වූ බාහිර වස්තූන් මුල්කරගෙනත්, මනසින් උපාදානය කරගැනීමය. ඇස මගේය, කණ මගේය, නාසය මගේය, දිව මගේය, ශරීරය මගේය, සිත මගේය වශයෙන් ආධ්‍යාත්මිකව සිතීමයි. බාහිර වශයෙන් රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, සිතුවිලි මගේය යනුවෙන් අල්ලා ගැනීමය. මේ ලෙසින් සිදුවන උපාදානය නිසාම රාග, දෝස, මෝහ ආදී කෙලෙස් හටගනී.

★ මානානුසය

අනුසය ධර්ම වලදී සඳහන් කරන ඒ “මානානුසය” නම් “මම, මාගේය” යන වැරදි දැක්මයි. මේ නිසාම මාන නම් වූ අකුසල වෛතසිකය පහළ වෙනවා. මෙය සත් ආකාරයේ අනුසය ධර්මවලින් එකක්. එනම් යම් අවස්ථාවක මතු විය හැකි පරිදි යටපත්ව පවත්නා වෛතසිකයක්. මෙම සත්විධ අකුසල වෛතසික සියල්ලම මුළුමනින්ම බැහැර වන්නේ අර්හත් බෝධියෙනි.

භාවිත හිතක් ඇති මැනවින් ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මය පුරුදු කරන සිතකට, හටගත් දේ විනාශ වෙනවා යන හැඟීමත් පරමාර්ථ ධර්මය, විදසුන් නුවණ අවබෝධ කර ගැනීමේ හැකියාවත් මිස මමය, මාගේය යන හැඟීමෙන් අහංකාර දෘෂ්ටිය මමංකාර තෘෂ්ණාව හෝ මානානුසය ඇති වෙන්නේ නැහැ.

“මට මතකයි මගේ ළමා කාලයේ කෙළෙසද කටයුතු කළේ. මට මතකයි තරුණ විදේදී මොන තරම් කටයුතු කළාද? දැන් මට මොනවද වෙලා තිබෙන්නේ මෙය නම් කමීය” මේ වදන් පෙළෙන් අදහස් කළේ සම්මුතිය දකින්න එපා, යන අදහස නොවෙයි. නමුත් පරමාර්ථය නොදැක අල්ලා ගන්න එපා යන අදහසයි. තෘෂ්ණාවෙන් උපාදානය කරගන්න එපා. යන අදහසයි. අහංකාර දෘෂ්ටියට පැමිණෙන්න එපා යන අදහසයි. මමංකාර තෘෂ්ණාව ඇති කරගන්න එපා යන අදහසයි. මානානුසයට (මාන - අනුසය) පත්වෙන්න එපා යන අදහසයි.

සම්මුතිය තුළ ඇසෙහි පෙනීම අඩුවෙනවා. ඔබට දකින්න පුළුවනි. නමුත් විදසුන් නුවණින් දකින විට එය වෙනස් වීමක් ලෙසින් (තෘෂ්ණාවෙන් දකින වෙනස්වීමක් ලෙසින්) අල්ලා නොගනී.

“මේ ඇසෙහි පෙනීම තිබුණා නම් මට තව කොපමණ දේ කරන්න තිබුණද? කොපමණ බෙහෙත් කළත් සුවයක් නම් නැහැ. මේක නම් කරුමයක් ම තමයි. හැම තැනකටම ගියා. තිබුණු හැම මුදලම වියදම් කළා. කිසිම සුවයක් නැහැ. කළ හැම දෙයක් ම නිරපරාදේ. මේ වදන් පෙළ සඳහන් කරන්නේ විදසුන් නුවණ නැති තැනයි. පරමාර්ථය කෙරෙහි ඇති අනවබෝධය. ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මය කෙරෙහි ඇති අනවබෝධය.

සම්මුතිය තුළින් ඔබට දකින්න පුළුවන් ඇස තරමකට නොපෙනී යනවා. ඇසට බෙහෙත් ගල්වන්න ඕන. නිවැරදි වෛද්‍යවරයෙක් වෙත යන්න ඕන. නමුත් සිතෙහි වෙනසක් ඇති කරගන්නේ නැහැ. “මට මොනවද වෙන්නේ ලෝකය බලන්න බැරි වෙයිද?” මෙය විදර්ශනා නුවණින් දැකිය යුතුවන්නේ,

“යං කිඤ්චි සමුදය ධම්මං, සබ්බං තං නිරොධ ධම්මං”

(යම් තැනක හට ගැනීමේ ස්වභාවය ඇත්තේද එහිම විනාශ ස්වභාවයද ඇත්තේය.)

“යද නිච්චං තං දුක්ඛං
යං දුක්ඛං තදනත්ථා”

යමක අනිත්‍ය දකිනවා නම් එතන වෙනසක් තිබෙනවා. ඒ වෙනස්වීම දුකක් ලෙසින් අග්‍රැතවත් සිත එය ස්ථීර නොවන නිසා මගෙ නොවන නිසා, මෙලෙස දැකීම විදසුන් නුවණයි. මෙය ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මය දැකීමයි.

ඇසට බෙහෙත් ගල්වන්න පුළුවනි. ඇසෙහි නොපෙනීම අවබෝධ කර ගන්න පුළුවනි. සුවපත් කරගන්න උත්සාහ ගන්නත් පුළුවනි. නමුත් ඔබ අහංකාරදෘෂ්ටියෙන් මමංකාරයෙන් (මම, මාගේය යන තෘෂ්ණාවෙන්), මානානුසයෙන් (මමය මාගේය යන හැඟීමෙන්) හිතෙහි ගැටීමක් ඇති කරගන්නේ නැහැ.

කණත් මේ ලෙසින්මයි. කණ මමය, මාගේය යයි අල්ලාගෙන තිබෙන තාක් අහංකාර දෘෂ්ටියත්, මමංකාර තෘෂ්ණාවත්, මානානුසයත් එහි තිබෙනවා. තරමක් හෝ කණට පීඩාවක් (වේදනාවක්) දැනෙන විට බලවත් ලෙස චිත්ත පීඩාවක් ඇති වෙනවා. කණ දෙකම නො ඇසේ නම් ජීවත් වන්නේ කුමටද? ඉන් එහාට මොන තරම් වදන් පෙළක් පවසනවද? තෘෂ්ණාවේ ප්‍රමාණයට අල්ලා ගැනීමේ ප්‍රමාණයට ම ඇති වෙන්න පුළුවනි. දිරාගෙන යනවිට එසේ නැත්නම් මේ වෙනස්වීම තෘෂ්ණාවෙන් අල්ලා ගන්නවා. දිරාගෙන යන දේ නතර කරන්න අපහසුයි. ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මනස, යන මේවායේ වෙනස් වන බව අවබෝධ කරගෙන සෝක, පරිදේව, දුක් දොම්නස් වලින් බැහැර වෙන්න නම් ඔබ අවදියෙන් සිටිය යුතුය. චිත්තමිද්ධය නැතිව සිත අවදියෙන් සිටින්න ඕන. නැත්නම් ඔබට ඇස දිරාගෙන යන විට බෙහෙත් ගල්වන්න ඕනෑ කියන වෙනස නොවෙයි ඔබට දැනෙන්නේ. "මට මොකද වෙන්නේ, එහෙම වෙන්න එපා මේක මහ කරුමයක්, අනේ මේ දේ නම් වෙන්න එපා. මේ ආදී ලෙසින් දැඩි තෘෂ්ණාවක් හට ගනීවි. චිත්තමිද්ධයට ඉඩ නොදී අහංකාර දෘෂ්ටිය, මමංකාර තෘෂ්ණාව, මානානුසය යන මේ වචන තුන මෙනෙහි කරන්න.

මා ඔබට දේශනා කරමින් පැහැදිලි කළේ උපසේන තෙරුන් වහන්සේ සඳහන් කළ වදන් පෙළයි. උන්වහන්සේ මේ සියල්ල බැහැර කළ උතුමෙක්, නිරාමිස ශ්‍රීතියෙන් ප්‍රකාශ කළ උදානයක්. එසේ නොමැතිව ආත්ම විශ්ලේෂණයකින් හෝ ආත්ම දෘෂ්ටියෙන් ඇති කරගත් මානයකින් පැවසූ වදන් පෙළක් නොවෙයි.

රහත් වූ උතුමෙක් සඳහන් කරන උදාන වාක්‍යය "බිණා ජාති වූසිතං ඔභ්මවරියං කතං කරණියං නාපරං ඉත්තත්ථායාති"

මෙලෙසින් උන්වහන්සේ මේ වදන් පෙළ ගලපා අනුශාසනා කළේ ඒ අවස්ථාවයි. මා වූ කලී,

- ඇස මමය - මාගේය
- කණ මමය - මාගේය
- නාසය මමය - මාගේය
- දිව මමය - මාගේය
- කය මමය - මාගේය
- සිත මමය - මාගේය

යනුවෙන් උපාදානය කර ගත්තේ නැහැ. (අල්ලා ගත්තේ නැහැ) ඒ නිසා මගේ කයෙහි වෙනස් වීමක්, ඉන්ද්‍රියයන් ගේ වෙනස් වීමක් නොවන්නේය. සම්මුතිය තුළ දී වෙනස් වූවත් එය සිත තුළ නැහැ. මෙහිදී "නොවන්නේය" යනුවෙන් සඳහන් කළේ උපාදානය රහිත නිසයි.

ස්වාමීන් වහන්සේ කරුණාවෙන් ඔබට දහම් උපදේශයක් යෝජනා කරන්නද? ඔබේ හිතවත් කෙනෙක් කලකින් හමුවුව හොත් ඔබ සමහර විට මෙසේ ප්‍රශ්න කරා වි "ඔබ හොඳටම කෙටිවු වෙලා, ඇදිලා ගිහිල්ල, මොකද වුණේ? ප්‍රශ්නයක්ද? ඔබ හොඳට ම දිරා ගිහින්. වයසට ගිහින් වගේ" අනේ ඔබ කොච්චර නම් පෙනුමට හිටියද? මෙලෙසින් ඔබ නොදැනුවත්වම ඔබේ හිතේ තිබෙන අහංකාර දෘෂ්ටිය, මමංකාර තෘෂ්ණාව, මානානුසය මතුවෙලා.

මේ ඔබ අල්ලා ගෙන තිබෙන දේ ඒ හිතවත් අයටත් පවරන්නයි හදන්නේ. ඒ මොහොතේ නොකිවූවත් ඒ හිතත් මෙය අල්ලා ගත්තොත් (ඉහත වදන් පෙළ උපාදානය කර ගතහොත්) මේ පිළිබඳව හිත හිතා යන්න පුළුවනි. අභාවිත සිතක් තිබූ කෙනෙක් නම් කැඩපත ළඟට ගොස් හැරෙමින්, බලමින්, මහ අකර තැබ්බයකට පත් වෙන්න පුළුවනි. අභාවිත සිතක් තිබූ කෙනෙක් නම් ඒ වදන් පෙළින්ම අහංකාර දෘෂ්ටියකට, මමංකාර තෘෂ්ණාවකට, මානානුසයකට පත් වෙන්න පුළුවනි.

මේ සෑම දෙයක්ම අපි දැකිය යුත්තේ ධර්මය තුළින්මයි. බාහිර පෙනුමෙන් නොවෙයි. අපේ සිත් තුළ මැනවින් ධර්මය වැඩි තිබෙනවද යන්න අපි අවබෝධ කර ගත යුතුයි. එසේ වූයේ ලෙඩකින්, දුකකින් නම් කරුණාවෙන් මෙහි යෙන් බෙහෙතක් යෝජනා කිරීමෙන් තමන්ට දැනෙනවා තමන්ගේ හිත තිබෙන්නේ කොතැනකද යන බව දුකක්, විපතක් නම් ඒ වෙනුවෙන් කටයුතු කිරීම. සම්මුති ලෝකයේ ඔබට ඒ දේ කරන්නට පුළුවනි.

මේ කරුණු ඉතා ම හොඳින් තේරුම් ගත යුතුයි. එසේ නැත්නම් ඔබ ගෘහස්ථ ජීවිතයක් ගත කරන නිසා ගැටළුවකට පත්වෙන්න පුළුවනි. මේක පෙන්නුවොත් මම වැරද්දක් ද කරන්නේ කියලා. තමාගේ සිත භාවිතය තුළින් දක, එය උපාදානය කර නොගෙන, සම්මුතිය තුළ පවත්වන්න පුළුවනි. තමාගේ සිත දන්නවා මම මේ අහංකාර දෘෂ්ටියෙන්, මමංකාර තෘෂ්ණාවෙන් පැවසූ දෙයක් නොවෙයි. නමුත් පැවැත්ම තුළ සඳහන් කළ දෙයක් පමණයි. එවිට ඔහු දකින්නේ, කරුණාවෙන් සකස් කරගත් මනසින් අනතුරුව, අප සිත විදර්ශනාවට ළං කරගෙන මෙමතියෙන්, මේ ශරීරයක් ඇතිවුණා වගේ ම නැතිවෙලා යනවා. ජීවත්වන කාලය තුළ නිරෝගිව පවතින්න උවමනා නිසයි. මා එලෙස පැවසුවේ නමුත් ඇතිවුණු දේ නැතිවෙනවා යන අදහස වෙනස් කර එය දකින්නේ නැතිව පැවසුවේ නම් අපට දනෙන්නේ මමත් වෙනස් වෙලා ඒ අය වගේ. නමුත් විදර්ශනා නුවණින් දකින කොට එය වෙනස් වන බව දනෙන්නේ නැහැ. මේ සූත්‍ර දේශනාව තුළ එයයි පැහැදිලි කරනු ලැබුවේ.

උපසේන ස්වාමීන් වහන්සේ සඳහන් කළේ එයයි. උන්වහන්සේ ඇඳක තබා බැහැරට රැගෙන යනවිට බොල් මීටක් සේ විසිරී ගියා. ඉන් අදහස් කළේ ඉතා කෙටි වේලාවකදී ඒ ශරීරය දිරාගොස් විනාශ වී යන්නට ඇති. හිස් බවට පත්වෙන්න ඇති.

මේ උතුම් සූත්‍ර දේශනාව තුළ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රී මුඛයෙන් දේශනා කළ වදන් පෙළක් නොතිබුණත්, ඒ මඟ වැඩම කර උතුම් වූ වතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධයෙන්, විදසුන් නුවණින් සැනසුන උතුමන්ගේ වදන් පෙළ ඔස්සේ තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ඒ ආශ්වර්ෂියමක් වූ ධර්මය අපට දකින්න පුළුවනි. අප සිදු කරන විදර්ශනාවේදී ද ඔබ මේ ලෙසටයි දකිය යුත්තේ.

විදර්ශනාවට ළංවීමේදී ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයෙන් ආනාපාන සතිය ආරම්භ කර මේ ආශ්වාසය ඇතුළුවන පිටවන නාස් කුහර වල පටන් එය මම නොවන බවත් මගේ නොවන බවත් ඔබ දකින්න. උපසේන තෙරුන් වහන්සේ සඳහන් කළාසේ "ඇස මම නොවේ, ඇස මගේ නොවේ. කණ මම නොවේ, කණ මගේ නොවේ. නාසය මම නොවේ. මගේ නොවේ. දිව මම නොවේ. මගේ නොවේ. සිත මම නොවේ. මගේ නොවේ. මේ ආදී ලෙසින් වැඩීමයි. අවබෝධ කර ගැනීමයි.

මෙම සූත්‍ර දේශනාව අපට ගලපා බලමු.

ඇස ස්ථිර ආත්මයක් නොවේ. ඔබට හොඳට ම දනෙනවා. ලෝකයෙහි දකින රූප අරමුණු කර ගන්නවා. ඒ රූප අරමුණු වන ඇස මම නොවේ. රූපය අරමුණු වන විට මෙය දනෙන්න නැහැ. "මේ ඇස මගේ නොවේ. එසේ නම් මේ ඇසට හසු වූනු රූපයත් මගේ නොවේ. මේ ඇස ස්ථිර ආත්මයක් නොවේ. මෙය සදාකාලික නොවේ. එසේනම් මේ ඇස වගේම රූපයත්, ස්ථිර ආත්මයක් නොවේ. ඒ නිසා සවිඤ්ඤාණක - අවිඤ්ඤාණ හැම වස්තුවක්ම ඔබේ පරිසරය තුළ පවතින "අභිකාන්ත බහිද්ධා" යන තැන පවුල් පරිසරය බාහිර වටා පිටාවෙන් අනිකුත් සියළු වස්තූන් කිසිවක් ස්ථිර නොවේ. මම නොවේ. 'මම' යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ මේ ඇස 'මම'ය. එසේනම් මම කියලා සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් යනුවෙන් කථා කරන්නේ මේ ඇසටය. ඇස මමය කියා සිතන නිසයි, අපි රූපයක් දෙස බලා "ඒ රූපය බෙහෙම ප්‍රසන්නයි, එයම තමයි ලබාගන්න ඕන. මම කැමති ම ඒ දෙයටයි. වෙන කිසිවක් එපා" යයි මෙලෙසින් පවසන්නේ. නමුත් මේ ඇස මගේ නොවේ. රූපයත් මගේ නොවේ. මෙතනදී ආත්ම දෘෂ්ටිය පැහැදිලි කර ගනිමු.

රූපය ආත්මය ලෙස, ආත්මය රූපය ලෙස හඟින්නේ නැහැ. (උපාදානය කර ගන්නේ නැහැ)

ආත්මයෙහි ලා රූපය, රූපයෙහි ලා ආත්මය හඟින්නේ නැ. (උපාදානය කරගන්නේ නැහැ) මෙහිදී ආත්මය යනුවෙන් සඳහන් කරනුයේ ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මනසයි.

- එවිට ඇස, රූපය ලෙස සලකන්නේ නැහැ.
- රූපය, ඇස ලෙසින් සලකන්නේ නැහැ.
- කණ, ශබ්දය ලෙස සලකන්නේ නැහැ.
- ශබ්දය, කණ ලෙසින් සලකන්නේ නැහැ.
- නාසය, ආඝ්‍රණය ලෙස සලකන්නේ නැහැ.
- ආඝ්‍රණය, නාසය ලෙසින් සලකන්නේ නැහැ.
- දිව, රසය ලෙස සලකන්නේ නැහැ.
- රසය, දිව ලෙස සලකන්නේ නැහැ.
- කය, ස්පර්ශය හෙවත් පහස ලෙස සලකන්නේ නැහැ.
- පහස, කය ලෙස සලකන්නේ නැහැ.
- මනස, සිතුවිලි ලෙස සලකන්නේ නැහැ.
- සිතුවිලි, මනස ලෙස සලකන්නේ නැහැ.

මේ ආකාරයට විදර්ශනාවෙන් මෙතෙහි කරන්න. ඔබ කරා පැමිණෙන හැම අරමුණක්ම (ඇස ඔස්සේ) රූපය ඔස්සේ නම් මේ ඇස විදර්ශනාවට ළං කරන විට ඇස මම නොවේ. මගේ නොවේ. ස්ථිර ආත්මයක් නොවේ. කණ විදර්ශනාවට ළං කරන විට, මේ ශබ්දය මිහිරියයි පෘථග්ජන සිතකට දූනෙන්න පුළුවන්. විදර්ශනාවේදී, නෑ ඒ ශබ්දය මම නොවේ. මගේ නොවේ. ස්ථිර ආත්මයක් නොවේ යයි මෙතෙහි කරන්න. මේ ආකාරයට නාසය, දිව, ශරීරය, මන ඔස්සේ ම මෙතෙහි කරන්න. මනස ව්‍යාකූල කරන, මුසපත් කරන, රාග, දෝස, මෝහාදී කෙලෙස් පාලනය වන, තුනී වන, බැහැරව යන ආකාරය ඔබටම දුන්වේ.

නාම - රූප ධර්මයන් අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත යන ත්‍රිලක්ෂණ ඔස්සේ මෙතෙහි කරන්න. නාම - රූප ධර්මයන්ගේ ගැබ්ව ඇති අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත යන ත්‍රිලක්ෂණ ධර්ම දැකීම, හටගැනීම, නැති වීම, මෙතෙහි කිරීම, සියුම් ව දැකීමයි. සමාධිය වඩන විට එය ඔබට හොඳින් ම දූනෙන්න මින. බාහිර අරමුණකට සිත ළංවුණොත් නැවත ආශ්වාස - ප්‍රශ්වාසය ඔස්සේ සිත සන්සුන් කරගෙන විදර්ශනාවෙන් මෙතෙහි කරන්න.

කය ගැන මෙතෙහි කරන විට සමස්තයක් ලෙසින් මුළු ශරීරයම (හිසේ සිට පාදාන්තය දක්වා) මෙතෙහි කරන්න. සිත ගැන මෙතෙහි කරන විට ඔබ සිතන සියළු ආකාරයන් මෙතෙහි කරන්න පුළුවනි. සතර සතිපට්ඨානයෙහි වේදනානු පස්සනා, චිත්තානු පස්සනාව, ධර්මානු පස්සනාව මේ කොටස් තුන ම ඔබට දූනෙන ආකාරයෙන්, අරමුණු වන ආකාරයෙන් අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත යන ත්‍රිලක්ෂණය ඔස්සේ මෙතෙහි කරන්න. කෙළවර අහංකාර දෘෂ්ඨියක් මමංකාර තෘෂ්ණාවක්, මානානුසයක්, බැහැර වී ගෙන යන අවස්ථාවට පැමිණීමයි කළ යුතු වන්නේ.

ස්වාමීන් වහන්සේටත්, ඔබටත්, දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාරී නම් වූ වතුරාර්යථි සත්‍ය ධර්මාවබෝධයෙන් නිර්වාණාවබෝධය පිණිසම, අප වැඩු මේ සමාධිය, භාවනාව උපකාර වේවා! යි අප සියළු දෙනාම අධිෂ්ඨාන කරමු.

සාදු ! සාදු ! සාදු !

අවස්සුන පරියාය සූත්‍රය

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

අවස්සුන පරියායඤ්ච වො ආවුසො දෙසිස්සාමී
 අනවස්සුනපරියාඤ්ච, තං සුණාථ. කතඤ්චාවුසො
 අවස්සුතො හොති, ඉධාවුසො හික්ඛු වක්ඛුනා
 රූපං දිස්වා පියරූපෙ රූපෙ අධිමුච්චති
 අප්පිය රූපෙ රූපෙ බ්‍යාපජ්ජති,
 අනුපට්ඨිතකායසති ව විහරති පරිත්තවෙතසො,
 තඤ්ච වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං යථාභුතං
 නප්පජානාති යත්ථස්ස තෙ උප්පජනා
 පාපකා අකුසලා ධමමා
 අපරිඤ්ඤා නිරුජ්ඣන්ති.

“ඇවැත්නි, කෙලෙස් වැගිරෙන්නහුගේ හේතුවක් කෙලෙස් නොවැගිරෙන්නහුගේ හේතුවක් ඔබට දේශනා කරන්නෙමි. එය අසන්න. ඇවැත්නි, කෙසේ නම් කෙලෙස් වැගිරෙන්නේවේද? ඇවැත්නි, මේ ශාසනයෙහි යම් හික්ෂුවක් ඇසින් රූප දැක ප්‍රිය ඇති රූපයෙහි ඇලෙයි. ප්‍රිය නොවූ රූපයෙහි කිපෙයි. කය පිළිබඳව සිහිය නොපිහිටුවා මඳ වූ සිත් ඇතිව වෙසෙයි. යම් තැනක ඔහුට උපන් ඒ ලාමක අකුසල් දහම් මුළුමනින්ම නැතිවූනත්, එම ඵල සමාධියක් ඵලප්‍රඥාවක් තතුසේ නොදනී.”

කාරුණික පින්වතුනි,

පින්වත් ඔබ හැමදෙනාටම කායික වූත්, මානසික වූත් සුවයන් නොඅඩුව සැලසී ජීවිත ගමනෙ හැම සැනසිල්ලක්ම වේවා! උතුම් වතුරායී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය පිණිසම වේවා! යි මහත්වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

පැහැදිලි කරමින් දේශනා කරන්න බලාපොරොත්තු වන්නේ, සංයුක්ත නිකායේ වේදනා සංයුක්තයෙහි ආසිවිස වර්ගයෙහි සදහන් "අවස්සුත පරියාය" සූත්‍ර දේශනාවයි. එනම් කෙලෙස් වගුරන්නහුගේ කථාවයි.

ඇසෙන් කෙලෙස් වැගිරෙන ආකාරයත් කණෙන් කෙලෙස් වැගිරෙන ආකාරයත්, නාසයෙන් කෙලෙස් වැගිරෙන ආකාරයත්, කයෙන් කෙලෙස් වැගිරෙන ආකාරයත්, මනසින් කෙලෙස් වැගිරෙන ආකාරයත්, මේ "අවස්සුත පරියාය" සූත්‍ර දේශනාවෙන් මනාව පැහැදිලි කර තිබෙනවා.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ කොසබෑ නුවර සෝමිතාරාමයේ වැඩ වාසය කරනවා. මේ කාලයේදී ශාක්‍යයන් විසින් සන්ථාගාරයක් ඉදිකරනු ලැබුවා. ශාක්‍යයන් විසින් ඉදිකළ මේ සන්ථාගාරයට, කිසිදු ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් හෝ බ්‍රාහ්මණයෙක් හෝ ආගමික ජීවිතයක් ගත කරන කවරකු විසින් හෝ වැඩ විසීමට පැමිණුනේ නැහැ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ සෝමිතාරාමයේ වැඩ සිටින බව දැනගත් මේ ශාක්‍යයන් උන්වහන්සේ වෙත ගොස් ගෞරවයෙන් වැදුණා කර මෙලෙසින් ආරාධනා කළා. "ස්වාමීනී අප මේ ආකාරයෙන් සන්ථාගාරයක් ඉදිකළා. සකස් කළා. එනමුත් කිසිම ශ්‍රමණයන් වහන්සේ නමක් හෝ බ්‍රාහ්මණයෙක් හෝ කිසිවකු හෝ මෙහි වාසය පිණිස වැඩම කළේ නැහැ. පැමිණුනේ නැහැ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපගේ ආරාධනාව පිළිගනු ලබන සේකවා."

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිහඬව වැඩ සිටියා. උන්වහන්සේ ගේ නිශ්ශබ්දව වැඩ සිටීම, ඒ ආරාධනාව පිළිගත් බවට අවබෝධ කරගත් ශාක්‍යයන් නැවතත් වැදුණා කර බැහැරට නික්ම ගියා. මෙම සන්ථාගාර හෙවත් කුටාගාර ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් විසින් වාසය කිරීමට නිර්මාණය කරන ලද විවේකී ස්ථානයයි. ඒවා විශේෂයෙන්ම ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් විසින් පරිහරණය කරනු ලබන්නේ එහි ඇති විවේකී ස්වභාවය හා සිත නිවන පාරිසරික ස්වභාවය නිසයි.

ශාක්‍යයන් සන්ථාගාරයට පැමිණ, රාත්‍රී යාමය උදාවී ගෙන එන නිසා පහන් දල්වා "පැන්තාලි" වලට පැන් පුරවා තබා, බිමට පලස්, ඇතිරිලි එලා බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙතට ගොස් "භාග්‍යවතුන් වහන්ස, වඩින්න" යයි ආරාධනා කළා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හිඤ්ඤ සංඝයා සමගින් වැඩම කළා.

එහි වැඩම කළ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙර දිගට මුහුණ ලා වැඩ සිටියා. ස්වාමීන් වහන්සේලාත් ඒ ආකාරයටම වැඩ සිටියා. පැමිණි පිරිසත් ඒ ආකාරයටම තැන්පත් වුණා. ඊ බෝ වෙනතෙක් ම ඒ උපාසක-උපාසිකාවන්ට ශීල - සමාධි - ප්‍රඥා ගුණ වැඩීම පිණිස ධර්මය දේශනා කළා. බොහෝ ඊ බෝ වූ අවස්ථාවෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උපාසක - උපාසිකා පිරිසට දැනුම් කථාවේ කෙළවර සතුටු සාමිචියෙන් අවසන් කරනු ලැබුවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නැවතත් ගෞරවයෙන් වැදුණා කළ උපාසක උපාසිකා පිරිස සන්ථාගාරයෙන් බැහැරට නික්ම ගියා.

තවමත් නිදිවර්ජිතව උපාසක - උපාසිකාවන් සමගින් රැදී සිටි ස්වාමීන් වහන්සේලා මෙහි වැඩ සිටිනවා. උපාසක - උපාසිකා පිරිස නික්ම ගියා. නමුත් ස්වාමීන් වහන්සේලා එහි වැඩ සිටියා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුගලන් මහ රහතන් වහන්සේට ආමන්ත්‍රණය කරනවා.

"මේ හිඤ්ඤ තවමත් මෙහි වැඩ සිටින්නේ ථීනමිද්ධයෙන් බැහැර වෙලයි" එනම් සිතේ ඇති අලස ගතිය හෝ නිදිමත ස්වභාවයෙන් බැහැරවයි. මොග්ගල්ලාන, මගේ පිටකොන්ද ටිකක් රිදෙනවා, වේදනාවට පත්වෙලා තිබෙනවා. ඒ නිසා සුදුසු දැනුම් කථාවකින් මේ හිඤ්ඤන්ට දහම් දෙසනු ලබන්න."

ධර්මය දේශනා කරන්නට යයි මහ මොග්ගල්ලාන තෙරුන් වහන්සේට සදහන් කළ බුදුරජාණන් වහන්සේ සඟල සිවුර හතරට නමා, බිම එලා, එක් පාදයක් මතින් අනික් පාදය තබා දකුණු ඇළයෙන් (සිංහ සෙය්‍යාවෙන්) නැවතත් හිමිදිරියේ සුදුසු අවස්ථාවෙහි පිබිඳෙමියි යන අධිෂ්ඨානය ඇති කරගෙන සැතපුණා. එනමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ බොහොම සමීපයෙහි වැඩ සිටි නිසා මහ මොග්ගල්ලාන තෙරුන් වහන්සේගේ දේශනාවත්, ඒ පැහැදිලි කිරීමත් උන්වහන්සේ ශ්‍රවණය කරන්නට ඇති බව මේ සූත්‍ර දේශනාව අවසානයේදී නිරාමිස ප්‍රීතිය ප්‍රකාශ කරන උදානයෙන් පැහැදිලි වෙනවා.

මෙහිදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උන්වහන්සේ ගේ ශරීරයේ ස්වභාවය (ලෙඩ රෝග වලට උරුම බව) අපට මතුකොට දැක්වීමට අවස්ථාව සලසා තිබෙනවා. එනම් “මොග්ගල්ලාන මගේ පිට කොන්දේ වේදනාවක් තිබෙනවා, මට ටිකක් විවේක ගන්න අවශ්‍යයි” කුන් ලෝකයක් සැනසු අපරිමිත වූ දස පාරමිතා සම්පූර්ණ කළ කථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ පවා මේ පෙන්නුම් කරන්නේ මේ දේහයෙහි ඇති අනිත්‍ය ස්වභාවය නේද? මෙහිදී “පිට කොන්දේ වේදනාවයි” යනුවෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පවසන්නේ “බොහෝ වේලාවක් වාඩිවෙලා සිටියා. ඒ නිසා ලොකු වේදනාවක් දැනෙනවා. ඒ නිසා විවේකය අවශ්‍යයි. ටිකක් සැතපෙන්න ඕන.” මේ කායික අපහසුතාවයයි.

උපන් හැම සත්ත්වයෙක්ම මනුෂ්‍යයන් වන අප පවා දිරාගෙන යාමට උරුමකම් කියනවා. ඔබේ සිතටත් මොනගෙයම් වෙලාවක හෝ විවිකිච්ඡාවක් හෝ දහම් ගැටළුවක් ලෙස මෙලෙසින් දැනුණා නම්, “මේතරම් සීලයේ පිහිටා, සමාධිය වඩන, භාවනා කරන ඇයි මම ලෙඩ වන්නේ? මේතරම් දන් - පින් කම් කරන ඇයි මට මෙලෙස කායික අපහසුතා ඇතිවන්නේ? මේ ආකාරයට හැගෙනවා නම් බුදු සිරිතෙන් ඔබට - මට අපි හැම කෙනෙකුටම ආදර්ශයක් ලබන්න පුළුවනි.

සසර ගමනෙහි භාවගාමී ජීවිතයක් ගත කරන අප ලැබූ පඤ්ච උපාදාන ස්කන්ධයන් ගෙන් පිරිපුන් මේ දේහය (ශරීර කුඩුව) දිරාගෙන යාම, මහළුකම සහ මරණය ඔස්සේ සකස් වී පවතින්නේ. එය අප විසින් ම අවබෝධ කර ගත යුතුයි. මේ දහම් මගෙහි ගමන් කිරීම යනු ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා ගුණ ඔස්සේ දුකින් නිදහස් වීමේ මාර්ගයයි. එනමුත් මේ මාර්ගය සැකසී තිබෙන්නේ ලෙඩ - දුක, දිරාගෙන යාම, මරණය, අප්‍රියයන් හා එක්වීම, ප්‍රියයන් ගෙන් වෙන්වීම, බලාපොරොත්තු කඩවීම, කෙටියෙන් සඳහන් කළොත් ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ, ශෝක පරිදේව, දුක්ඛ, දෝමනස්ස, උපායාස ඔස්සේයි.

මහා මොග්ගල්ලාන තෙරුන් වහන්සේ භික්ෂුන් වහන්සේලාට ආමන්ත්‍රණය කරනවා. ආවුසො (ඇවැත්නි) අද දවසේ මම ඔබලාට කෙලෙස් වැගිරෙන්නහුගේ හේතුවත්, කෙලෙස් නොවැගිරෙන්නහුගේ හේතුවත් දේශනා කරන්නෙමි. (දේසිස්සාමි) එය මැනවින් ශ්‍රවණය කරන්න. (කං සුනාථ)

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද මේ නික්ලේශී දහමට අනුව, මමත්, ඔබට අද දවසේ, කෙලෙස් වැගිරෙන්නහුගේ හේතුවත්, කෙලෙස්

නොවැගිරෙන්නහුගේ හේතුවත් පැහැදිලි කරමින් දේශනා කරන්නෙමි.

භික්ෂුන් වහන්සේලාට ආමන්ත්‍රණය කරමින් යම් මහණෙක් හෝ භික්ෂුවක් සැනසිල්ලේ මඟ සොයාගෙන (වීරාමී මග) යන විට සසර ගමනේ ඇති දුක් සහිත බව දක, එතැනින් අත් මිදෙන්න ඇති කරගන්නාවූ සංවේගය, කළ කිරීම (නිබ්බිදාව), අත්හැරීම (නිරුද්ධිය), පිණිස නුවණ පහළ කරගෙන චතුරායඪී සත්‍යය ධර්මය අවබෝධයෙන් නිවනින් සැනසෙන්නට කැමත්ත ඇති කර ගන්නවා. නිරෝධාය, උපසමාය, අභිඤ්ඤාය, සම්බොධාය, නිබ්බාණය, සංවත්තති යයි සඳහන් කරන අයුරින් එයට කැමති, භික්ෂු භික්ෂුණි, උපාසක, උපාසිකා නම් වූ සියළු දෙනාටම මේ උතුම් දේශනාව එක සේ වැදගත් වෙනවා.

කෙලෙස් වැගිරෙන්නහුගේ හේතුවත්, කෙලෙස් නොවැගිරෙන්නහුගේ හේතුවත්, මෙලෙසින් දේශනා කරනවා.

යම් භික්ෂුවක් ඇසින් රූපය දක, එය ප්‍රිය රූපයක් නම් ඒ ප්‍රිය රූපයෙහි ඇලෙනවා. (පියරූපෙ රූපෙ අධිමුච්චති) යම් භික්ෂුවක් රූපයක් දක එය අප්‍රිය ස්වභාවයෙහි නම් එහි ගැටෙනවා. (අප්පිය රූපෙ රූපෙ බ්‍යාපජ්ජති) එනම් එහි කිපෙනවා. තවත් අවස්ථාවකදී එළඹ නොසිටි කායගතාසනියෙන් මද සිත් ඇතිව වාසය කරනවා. ඉන් අදහස් කළේ කයෙහි පැවැත්ම අනුව යථා ස්වභාවය දකින්නේ නැතුව වාසය කරනවා යන්නයි. (සිහි නුනුවණින් වාසය කරනවා යන්නයි)

එළඹ සිටි සිහියෙන් යුක්ත නම් අත්වී කායොතිවා පනස්සසති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදේව ඤාණමත්තාය පතිස්සති මත්තාය, අනිස්සිතොව විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. ඒවම්පිකො භික්ඛවෙ භික්ඛු, කායෙ කායානුපස්සී විහරති. මේ කායගතාසනියයි.

මම, ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස කිරීමේදී, ඉදිරියට - පිටුපසට ගමන් කිරීමේදී, ඉදිරිපස - පිටුපස බැලීමේදී, මේ ආදී වශයෙන් සම්පන්න භාවනාවේ සඳහන් කළ ආකාරයට මේ ශරීරය පවත්වනවා. ඇති වූ හැම දෙයක්ම නැති වී යන්නාසේ මේ ශරීරයත් හට ගත්තා සේම නැතිවෙලා යනවා. මේ නිසා මේ ශරීරය මට අයිති නැහැ. මේ ශරීරය මුල් කරගෙන අභිජ්ඣා දෝමනස්ස සහිත වූ සිතුවිලි මා ඇති කරගන්නේ නැහැ. (අභිජ්ඣා නම් විෂම ලෝභයයි, දොමනස්ස නම් දුක, වේදනාව, සංතාපය) හටගත් හැම දෙයක්ම නැති

වෙලා යනවා. මේ බව දැන සම්මුතියට "මම" යයි පැවැත්වුවත් පරමාර්ථය දකිමින් මගේ නොවන බව අවබෝධ කරගෙන මා මේ කය පවත්වනවා. එයයි එළඹ සිටි කායගතාසතිය.

ඉහතින් සඳහන් කළ අයුරින්, "එළඹ නොසිටි කායගතාසතියෙන්, මද සිත් ඇතිව වාසය කරනවා" (මෙහි මද සිත් ඇතිව යනු සිතිය නිසි සේ පැවැත් වූයේ නැ යන අදහසයි.) යනුවෙන් අදහස් කළේ "මද සිතිය" යන්නයි. ඔබ සඳහන් කරන ආකාරයට "මේ වැඩ කරන්නේ ඔප්වේ දහසක් වැඩ තියාගෙනයි. මට දැන් ගත්ත දේ තිබූ තැන මතක නැහැ. ඔබට දැන් කියන්න හිතු දේ මේ දැන් අමතක වුණා." මෙයයි මද සිතිය හෙවත් මද සිත. මද සිත පවතින විට, ඒ අරමුණ කෙරෙහි සිත නියම ආකාරයට යොමුවෙලා නැහැ. අතට ගත් දේ ගැන අවබෝධයක් සිතට ලැබිලා නැහැ. ඉදිරියට තැබූ පියවර කෙරෙහි සිත ඒ අරමුණට යොමුවෙලා නැහැ. දකින දේ නොවෙයි. බලන දේ නොවෙයි, සිතේ තියෙන්නේ. සමහර විටක ඇස් දෙකට හොඳින් පේනවා නමුත් සොයනවා. බොහෝ දෙනෙකුට මෙය ජීවිතයෙහි ලද අත්දැකීමක් වෙන්න පුළුවනි. මෙයයි "මද සිතිය."

එළඹ සිටි කායගතා සතිය නැති වුණොත් මද සිතීන් (මද සිතිය) පසු වෙනවා යයි සඳහන් කළේ මෙයයි. මෙතන පවතින ධර්මානුකූල අදහස කුමක්ද? මෙවැනි අවස්ථාවක සිතේ හටගත් ලාමක අකුසල ධර්ම යම් අවස්ථාවක නිරවශේෂයෙන් නිරුද්ධියට පත් වුණත්, හොඳින්ම නැති වෙලා ගියත් ඒ වෙලාවේ ඇතිවන චේතො විමුක්තිය හෝ චේතො ප්‍රඥාව නියම ආකාරයෙන් දැනගන්නේ නැහැ. යම් අවස්ථාවක හටගත් ලාමක අකුසල ධර්ම (රාග, ද්වේශ, මෝහ ආදී වශයෙන්) නැතිවෙලාම යනවා. නමුත් චේතො විමුක්තියෙන්, ඵල සමාධියෙන්, චේතො ප්‍රඥාවෙන්, ඵල ප්‍රඥාවෙන් මේ හික්ෂුව හෝ උපාසක හෝ උපාසිකා යන අය මෙහි යථා ස්වභාවය දකින්නේ නැහැ. නමුත් මෙය යථා ස්වභාවයෙන් දකිය යුතුය. එනම් ධර්මයෙහි පැහැදිලි කරන්නේ කෙලෙස් සිතුවිල්ල ඇතිවිට, එය තිබෙනවා කියලා දැනගන්න ඕන. කෙලෙස් සිතුවිල්ල නැතිවිට, නැති බව දැනගන්න ඕන. එය අවශ්‍යමයි.

හික්ෂුව හෝ හික්ෂුණිය, උපාසක හෝ උපාසිකාව ඇසින් රූප දකින කොට එහි ඇළුණා. අප්‍රිය නම් එහි ගැටුණා. කිපුණා. එළඹ නොසිටිය කායගතාසතියෙන් මදසිතීන් යුතුව කාලය ගත කලා. යම් විටෙක ලාමක අකුසල සිතුවිලි මුළුමනින් ම බැහැර වී ගියත්, ඵල සමාධියෙන් සිත මනාව එකඟ වූ කෙලෙස්, (රාග දෝෂ, මෝහ ආදී කෙලෙස්) නැතිව මගෙ සිත

පවතිනවා යයි සිතන ඒ චේතො විමුක්තිය, පඤ්ච නීවරණ ධර්ම එතැන නැහැ. හේතුව ඵල සමාධිය දන්නේ නැහැ. මේ සමාධිය මගෙ හිතේ හොඳින් තිබෙන බව දැනගන්න ඕන. එවිට දියුණු කරගන්න පුළුවන්. මගේ සිතේ තිබෙන්නේ හොඳ දෙයක් කියලා.

සූත්‍ර දේශනාවට අදාළ නොවුවත් අපි මෙය ගලපා බලමු. මැණික් කැටයක් හඳුනාගත්තොත් තමයි එය කපා ඔප මට්ටම් කරන්න පුළුවන් වන්නේ. මැණික් බව හඳුනා ගත්තේ නැත්නම් විසිකරලා දාවි. ඒ වගේ ම චේතො ප්‍රඥාවත්, ඵල ප්‍රඥාවත් අවශ්‍යයි. රාග, දෝෂ, මෝහ බැහැර වූ ඒ අරමුණ මම ඉටුකර ගත්තා. ඒ අරමුණට ළඟාවුවා යයි නුවණින් දැකීම චේතො විමුක්තිය - චේතො ප්‍රඥාව යයි. සඳහන් කළේ. මේ හික්ෂුව, හික්ෂුණිය, උපාසක හෝ උපාසිකාව මෙහි යථා ස්වභාවය නියම ආකාරයෙන් දකින්නේ නැහැ.

මේ අය කණින් ගබ්ද ඇසීමේදී, ප්‍රිය නම් එහි ඇලෙනවා. අප්‍රිය නම් එහි ගැටෙනවා. නොඑළඹ සිටි කායගතාසතිය, මද සිත් ඇතිව වාසය කරනවා. යම්විටෙක ලාමක අකුසල ධර්ම මුළුමනින්ම බැහැර වෙලා ගියත් මේ අය එය චේතො විමුක්තියෙන්, චේතො ප්‍රඥාවෙන්, තතු ආකාරයෙන් යථාභූත ඥාණයෙන්, නියම ආකාරයෙන් දැන ගන්නේ නැහැ.

මිලගට මේ අයම නාසයෙන් ආඝාණය ලැබීමේදී එය ප්‍රිය නම් ඒ ආඝාණයේ ඇලෙනවා. (පිය ගත්තේ, ගත්තේ අධිමුච්චනි) අප්‍රිය නම් ගැටෙනවා. (අප්‍රිය ගත්තේ ගත්තේ ව්‍යාපජ්ජනි) එළඹ නොසිටි කායගතා සතිය නිසා මද සිතීන් යුතුව වාසය කරනවා. එසේ වාසය කිරීම නිසා ලාමක අකුසල ධර්ම නිරවශේෂයෙන් නැතිවෙලා ගියත්, චේතො විමුක්තිය, චේතො ප්‍රඥාව පහළ වුණත්, යථා භූත ඥාණයෙන් එහි තතු නියම ආකාරයෙන් දැනගන්නේ නැහැ.

මේ අය දිවෙන් රස ලැබීමේදී ප්‍රිය නම් එහි ඇලෙනවා. අප්‍රිය නම් එහි ගැටෙනවා. එළඹ නොසිටිය කායගතාසතියෙන් යුතුව මද සිත් ඇතිව වාසය කරනවා. නිරවශේෂයෙන් ලාමක අකුසල ධර්මයන් ප්‍රහාණය වුණත්, (නැති වුණත්) චේතො විමුක්තියෙන් චේතො ප්‍රඥාවෙන් එය නියම ආකාරයෙන් දැන ගන්නේ නැහැ.

කයෙන් පහස ලැබීමේදී ප්‍රිය නම් එහි ඇලෙනවා. අප්‍රිය නම් ගැටෙනවා. එළඹ නොසිටි කායගතාසතියෙන්, මද සිත් ඇතිව වාසය කරනවා.

යම් විටෙක නිරවශේෂයෙන් ලාමක අකුසල ධර්ම බැහැර වෙලා ගියත්, එය එල සමාධියෙන්, එල ප්‍රඥාවෙන් නියම ආකාරයෙන් දැනගන්නේ නැහැ.

මනසින් සිතුවිලි හට ගැනීමේදී ප්‍රිය නම් ඇලෙනවා. අප්‍රිය නම් ගැටෙනවා. ඒ වාගේම එළඹ නොසිටි කායගතාසනිය නිසා ලාමක අකුසල ධර්ම නිරවශේෂයෙන් බැහැර වෙලා ගියත්, එය එල සමාධියෙන්, එල ප්‍රඥාවෙන් නියම ආකාරයෙන් දැනගන්නේ නැහැ.

මේ අවස්ථාව නම් මාරයා, කෙලෙස් වලට අල්ල ගන්න, (ඇද ගන්න) ස්වභාවයයි. මාරයා අවස්ථාව සොයමිනුයි සිටින්නේ. මේ හික්කුණුවගේ, හික්කුණියගේ, උපාසක හෝ උපාසිකාවගේ ඇසින් ඉඩ ලද හැම විටම අරමුණක් ලැබෙනවා. මේ මහණ ප්‍රිය රූපේ ඇලිලා, අප්‍රිය රූපේ ගැටෙනවා, එළඹ සිටි කායගතාසනිය නැහැ. මද සිත් ඇතිව වාසය කරන්නේ. ලාමක අකුසල ධර්මයන් ප්‍රභාණය වුණත් එය මේ 'එල සමාධිය' වේනො විමුක්තිය කියලා දන්නේ නැහැ. ඒ වගේ ම එල ප්‍රඥාව නියම ආකාරයෙන් දන්නේ නැහැ. "එලය" ලැබුවත් හදුනාගන්නේ නැතිනම් වැඩක් නැහැ. එය හදුනාගත්තොත් තමයි පවත්වා ගන්න පුළුවන්. එළඹ සිටි කායගතාසනිය නැතිනම් එය බැහැර වෙලා යයි.

යම් විටෙක දී කල්‍යාණ මිත්‍රයෙක්ගෙන් ඇසුණු දහම් හඬක් නිසා, පරිසරය නිසා, සසර ගමනේ පුරුද්ද නිසා යම් විටක ලාමක අකුසල ධර්ම නිරවශේෂයෙන් නැතිවන අවස්ථාවට ආවත් එහිදී ඇතිවන වේනො විමුක්තිය, එල සමාධිය, එල ප්‍රඥාව දන්නේ නෑ. හදුනා ගන්නේ නෑ.

ඒ නිසා කුමක්ද වෙන්නේ? ඉඩ ලද අවස්ථාවක් බලාගෙන ඉන්න මාරයාට මෙය කදිම අවස්ථාවක් වෙනවා. වැරද්දට ළංවෙන්න ඉන්න කෙනාට ඇසින් අරමුණක් ලැබෙනවා. ඒ අය ළඟ තිබෙන ගුණ (හොඳ) ඒ අය දන්නේ නැහැ. තමන්ගේ වටිනාකම දන්නේ නැහැ. වැරද්දට පහසුවෙන් ම හසුවෙනවා.

ඒ වගේම මරහු කණින් අවස්ථාවක් සොයා ගෙන ඉන්නවා නම් ඉඩක් ලබනවා. අරමුණක් ලබනවා.

නාසයෙන් අවස්ථාවක් සොයමින් ඉන්නවා නම් මේ මහණහුගේ ඉඩක් ලබනවා. අරමුණක් ලබනවා.

දිවෙන් අවස්ථාවක් සොයමින් ඉන්නවා. නම් ඉඩක් ලබනවා. අරමුණක් ලබනවා.

කයින් අවස්ථාවක් සොයමින් ඉන්නවා නම් ඉඩක් ලබනවා. අරමුණක් ලබනවා.

මනසින් අවස්ථාවක් සොයමින් ඉන්නවා නම් ඒ ඉඩ ලබනවා. අරමුණ ලබනවා. මාරයා විසිනුයි මේ ඉඩ ලබන්නේ.

මේ වගේම තමා මාරයා, අපේ ඇස ළඟට වෙලා ඉන්න පුළුවන්. ඇසෙන් ලබන අරමුණ "මගේ, මගේ කියලා" ප්‍රිය රූපයක් නම් මාරයාට ඇස් දෙකෙන් ඇතුළු වෙන්න හොඳ වෙලාව. ප්‍රිය රූපය, අප්‍රිය රූපය හා ගැටෙනවද? එවිටත් මාරයාට ළංවෙන්න හොඳ අවස්ථාව. ප්‍රිය රූපය ළඟත්, අප්‍රිය රූපය ළඟත්, ඇස ළඟ ඉන්නේ මාරයා. දිව ළඟ ඉන්නේ මාරයා. කය ළඟ ඉන්නේ මාරයා. සිත ළඟ ඉන්නේ මාරයා. මේ හැම අවස්ථාවක දීම අවස්ථාවක් සොයමින් අරමුණක් සොයමින් සිටිනවා.

මේ "අවස්සුක පරියාය" සූත්‍රයේදී මොග්ගල්ලාන තෙරුන් වහන්සේ ඉතාම හොඳින් පැහැදිලි කරනවා. ඒ මහණහුගේ ඇසෙන් කෙලෙස් වැගිරෙනවා. කණින් කෙලෙස් වැගිරෙනවා, නාසයෙන් කෙලෙස් වැගිරෙනවා, කයෙන් කෙලෙස් වැගිරෙනවා, මනසින් (සිතීන්) කෙලෙස් වැගිරෙනවා.

ගැඹුරු දහම වුනත් ලිහිල් බසින් (සරල බසින්) තේරුම් කළාම අවබෝධ කරගන්න පහසුයි. "ඔය බලන්න, බලාගෙන ඉන්න ආකාරය තරහවෙන් සිටින විට ඇස් දෙකෙන් කෙලෙස් වැගිරෙනවා. නපුරු කමින් සිටින විටත් ඇස් දෙකෙන් කෙලෙස් වැගිරෙනවා" දෙමව්පියො, දරුවො වුනත් ඔබ නැතුව මට බෑ කියලා අඩන්න පටන් ගත්තොත් අපට කඳුළු වැගිරෙනවා දකින්න පුළුවන් වුනත් එයින් වැගිරෙන්නේ කඳුළු. නමුත් කඳුළු කථාව කෙලෙස්.

මින් අදහස් කරන්නේ දරුවො වෙනුවෙන් කටයුතු කරන්න එපා යන අදහස නොවෙයි. යුතුකම් ඉටු කරන්න, පෝෂණය කරන්න, උගන්වන්න, රැක බලාගන්න, කරුණා මෙමිත්‍රිය දක්වන්න. නමුත් එළඹ සිටි සිහියෙන් සිටින ඇත්තන්ට අප්‍රමාණ සිතයි තිබෙන්නේ. මද හිත නොවෙයි. එළඹ සිටි

කායගතා සිහිය නැතිවුණාම මද සිත තිබෙන්නේ. එවිට අර ප්‍රිය රූපේ ඇලිලාමයි ඉන්නේ. වෙනස් වීම පිළිගන්නේ නැහැ. (අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත)

අප ගමන් කරන භාවනා මාර්ගී ක්‍රියාණය අනුව දහම් දැනුම අනුව, තමන්වත් තමන්ට නැති ස්වභාවයකදී කවුරු නමුත් බාහිරව දකින්නේ ස්වාමියා, බිරිඳ, දෙමව්පියෝ, දරුවෝ, බාහිර හැම වස්තුවක්ම ඇති වුණ වගේම දිරායමින් නැතිවෙලා යනවා. එළඹ සිටි සිහිය නැති කායගතා සතිය නිසා තමයි වෙනස්වීම පිළිගන්න බැරිව, එහි ඇලිලා, කදුළු නම් වූ කෙලෙස් වගුරන්නේ අමනාපයේදීත් එලෙසමයි.

ධර්මානුකූල අදහසේ දී මෙය ඉතාම පැහැදිලියි. රහතන් වහන්සේ හඬා වැළපුණු සිද්ධි ගැන අහන්න ලැබිලා නැහැනේ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පරිනිර්වාණයේදී පෘථග්ජන ඇත්තෝ තමයි හඬා වැළපුණේ. රහතුන් වහන්සේලා ධර්ම සංවේගයයි පහළ කළේ. ඒ අවස්ථාවලදී අපටත් තේරුම් ගන්න පුළුවන් හොඳ අවස්ථාවක් ජීවිතයේ අත්දැකීම් ලබන්න, ඇහෙන්න කෙලෙස් වැගිරෙන්න ඉඩ නොදෙන්න. (මාරයාට ඉඩ නොදෙන්න)

ඇසෙත් පැමිණ මාරයා ප්‍රිය රූපය, ප්‍රිය රූපය ලෙසින් අල්ලාගෙන අප්‍රිය රූපය අල්ලාගෙන එය හා ගැටෙනවා. එලෙසටයි මාරයා ඇසෙත් ආව්. මේ ආකාරයටමයි කණෙන්, නාසයෙන්, දිවෙන්, ශරීරයෙන්, කයෙන්, මනසින් මාරයා පැමිණෙන්නේ.

මිලඟට උපමාවකින් දක්වනවා. ඒ උපමාව නම් වසර ගණනාවක් පැරණි වේළුකු බට ගෙයක් හෝ තෘණ වලින් කරන ලද ගෘහයක් තිබෙනවා. යම් පුරුෂයෙක් නැගෙනහිරින් ඇවිලගත් ගිණි ඇතිව තෘණ අරගෙන එනවා. මේ ගේ පිලිස්සෙන්න (දූවෙන්) ඒ ගින්නට ඉඩ ලැබෙනවා. (වේළුකු තෘණ වලින් තැනූ පරණ ගෙයක් නිසා) මේ ආකාරයට බටහිරින්, දකුණින්, උතුරෙන්, උඩින්, යටින් ඇවිලගත් ගිණි ඇති පුරුෂයින් පැමිණෙනවා. මේ කුමන අවස්ථාවකදී පැමිණුනත්, ඒ ගෙය හොඳින් වියළුණු තෘණ හෝ බට වලින් තැනූ පැරණි ගෙයක් නිසා මේ ගේ පහසුවෙන් ගිණි ගන්නවා.

මෙලෙසින් මහණහුගේ ඇසෙන්ද කණෙන්ද, නාසයෙන්ද, දිවෙන්ද, කයෙන්ද, මනසින්ද මේ ආයතන හය ඔස්සේම කුමන ආකාරයෙන් පැමිණුනත් මේ කෙලෙස් ඇතුළුවෙන්න පුළුවනි. ඒ නිසා කෙලෙස් වැගිරෙන්න පටන් ගන්නවා.

මේ අවස්ථාවේදී යම් දෙයක් සිදු වෙනවා. එනම් මේ රූපය විසින් ඒ මහණ දමනය කරගෙන ඉන්නවා. (මැඩගෙන ඉන්නවා) ඒ රූපයට ඔබව හඩවන්නත් පුළුවනි. අමනාප කරවන්නත් පුළුවනි. ඒ රූපය විසින් ඔබව ඇලීමට පත් කළේ. ඒ රූපය විසින් මයි කිපීමට පත් කළේ. ඒ රූපයට පුළුවන් ඔබව ඕනෑම තත්වයකට පත් කරන්න.

ගබ්දය විසින් ඔබ මඬිනවා. ආඝ්‍රාණය විසින් ඔබව මඬිනවා. මේ ආකාරයට කෙලෙස් වලට හසුවුණාම එයටම ඇලෙනවා කියන අදහසයි මින් දක්වෙන්නේ. මිලඟට රසය විසින් ඔබව මඬිනවා. ස්පර්ශ (පහස) විසින් ඔබව මඬිනවා. සිතුවිලි (ධම්ම) විසින් ඔබව මඬිනවා. කෙලෙස් වැගිරීමේ හේතුව මෙයයි සඳහන් කළේ.

අවසානයේ කුමක්ද වෙන්නේ? කෙලෙස් සහිත පුනර්භවය ගෙන දෙන, දැවීම් සහිත, දුක් සහිත, ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ උපදවන ලාමක අකුසල ධර්ම විසින් මේ හික්කු ව හෝ හික්කුණිය හෝ උපාසක හෝ උපාසිකාව මැඩගෙන ඉන්නවා. මෙලෙසින් මේ කෙලෙස් සහිත පුනර්භවය ගෙනදෙන දැවීම් සහිත දුක් සහිත ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ උපදවන මේ ලාමක අකුසල ධර්ම විසින් ඔබවත්, අපවත් මැඩගෙන ඉන්නවා. මේ කෙලෙස් වැගිරීමේ හේතුවයි.

දැන් කෙලෙස් නොවැගිරවීමේ හේතුව සඳහන් කරනවා. ඉහත බොහෝ තැන් වලදී ඒ පිළිබඳව පැහැදිලි කළා. යම් මහණ කෙනෙක් ඇසින් රූප දකලා ප්‍රිය රූපේ ඇලෙන්නේ නැහැ. අප්‍රිය රූපයේ ගැටෙන්නේ නැහැ. එළඹ සිටි කායගතාසතියෙන් යුතුව වාසය කරනවා. ඒ නිසා අප්‍රමාණ සිතීන් (කෙලෙස් නැති බලවත් සිත්, භාවිත සිත) වාසය කරනවා. මේ නිසා සිදුවන්නේ කුමක්ද? යම් අවස්ථාවක ඒ ලාමක අකුසල ධර්ම මුළුමණින්ම බැහැර වෙලා යන විට වේතො විමුක්තිය නම් වූ ඵල සමාධිය, වේතො ප්‍රඥාව නම් වූ ඵල ප්‍රඥාව, යථාභූතඥාණයෙන් එනම් යථා ස්වභාවයෙන් නියම ආකාරයෙන් දැනගන්නවා. එයයි කෙලෙස් නොවැගිරෙන්නහුගේ හේතුව.

දැන් පඤ්ච නිවරණ ධර්ම ඔහුගේ හිතේ නැති බව දැන ගන්නවා. ඒ වගේම ඵල ප්‍රඥාව, වේතො ප්‍රඥාව නියම ආකාරයෙන් දැන ගන්න ඔහුට ඉදිරියට තවත් දියුණු කර ගැනීමට ඉතාම හොඳ අවස්ථාවක්. ලාමක අකුසල ධර්ම මුළුමණින්ම ඒ සිතෙහි නැති බව හොඳින් අවබෝධ කර ගන්නවා. ඒ මාර්ගී පැහැදිලියි. එහි ගමන් කරනවා.

මේ ආකාරයට කණෙන් ශබ්ද ඇසීමේදී ප්‍රිය ශබ්දයේ ඇලෙන්තේ නැහැ. අප්‍රිය ශබ්දයේ ගැටෙන්තේ නැහැ. එළඹ සිටි කායගතා සතියෙන් යුතුව අප්‍රමාණ සිතින් යුතුව වාසය කරනවා. යම් විටක ලාමක අකුසල ධර්ම මුළුමණින්ම බැහැර වෙලා යන විට වේතො විමුක්තියෙන් වේතො ප්‍රඥාවෙන් නියම ආකාරයෙන් දැන ගන්නවා.

නාසයෙන් ආසුරණය ලැබීමේදී ප්‍රිය ගන්ධයෙහි ඇලෙන්තේ නැහැ. ඒ වගේම අප්‍රිය ගන්ධයෙහි ගැටෙන්තේ නැහැ. එළඹ සිටි කායගතා සතියෙන් යුතුව වාසය කරනවා. මේ නිසා යම් අවස්ථාවකදී ලාමක අකුසල ධර්ම පැමිණුනත් ඒවා මුළුමණින්ම බැහැර වෙලා යනවිට (නිරවශේෂයෙන්) මුළුමණින් ම බැහැර වී ගිය බව, වේතො විමුක්තියෙන්, වේතො ප්‍රඥාවෙන්, නියම ආකාරයෙන් දැන ගන්නවා.

මේ අකාරයට ම අපට දිවෙන් රසය ලැබීමේදී, කයෙන් පහස ලැබීමේදී, මනසින් ධර්ම නම් වූ සිතුවිලි ලැබීමේදීත් ගලපා බලන්න පුළුවනි. වේතො විමුක්තියෙන්, වේතො ප්‍රඥාවෙන් නිරවශේෂයෙන් බැහැර වෙලා යන ලාමක අකුසල ධර්ම ඇසෙන්, කණෙන්, නාසයෙන්, දිවෙන්, ශරීරයෙන්, මනසින්, අරමුණු වලට මුහුණ පෑමේදී ඒවා මුළුමණින්ම නැති වන බව ඔහු නියමාකාරයෙන්ම දැන ගන්නවා.

මාරයා ඇසෙන් අවස්ථාවක් සොයමිනුයි සිටින්නේ. නමුත් මාරයාට ඇසට ළංවෙන්න පුළුවන් කමක් නැහැ. අරමුණක් ගන්න පුළුවන් කමක් නැහැ. කණෙන්, නාසයෙන්, දිවෙන්, ශරීරයෙන්, මනසින් ඒ ආකාරයෙන්මයි. මේ මහණහුගෙන් ඒ අරමුණු ගන්න බැහැ. ලැබෙන්නේ නැහැ. මේ නිසා සඳහන් කරනවා, මේ මහණහුගේ ඇසින් කෙලෙස් වැගිරෙන්නේ නැහැ. කණින් කෙලෙස් වැගිරෙන්නේ නැහැ. නාසයෙන් කෙලෙස් වැගිරෙන්නේ නැහැ. දිවෙන් කෙලෙස් වැගිරෙන්නේ නැහැ. කයෙන් කෙලෙස් වැගිරෙන්නේ නැහැ.

මේලඟට උපමාවකින් දක්වනවා ඉතාම වේළුණු තද මැටි වලින් සනව සාදන ලද ගෙයක් ඉතාම හොඳින් වේළුණු මැටි වලින් ආලේප කරන ලද ගෙයක් යම් පුද්ගලයෙක් ඇවිලගත් තණ හුලකින් ගිණි දල්වන්න හැදුවත් ඒ ගෙය ගිණි ගන්නේ නැහැ. හොඳින් තදින් වේළුණු මැටියෙන් සනව හදලා තියෙන්නේ. සන මැටියෙන් ආලේප කර ඇති නිසා ගිණි ගන්න බැහැ.

නැගෙනහිරින්, බටහිරින්, උතුරින්, දකුණින්, උඩින්, යටින් මේ කුමන ආකාරයකින් ගිණි හුල අරගෙන පැමිණියත් මේ ගෙය ගිණිගන්නේ නැහැ.

ඇසින් කෙලෙස් අරගෙන මාරයා අරමුණක් සොයාගෙන ආවත් අවස්ථාවක් සොයාගෙන ආවත් අහුවෙන්නේ නැහැ. ඇසෙන් කෙලෙස් වැගිරෙන අවස්ථාවට හසුවෙන්නේ නැහැ. මේ ආකාරයට කණින්, නාසයෙන්, දිවෙන්, කයෙන්, මනසින් පැමිණෙන්න හැදුවත් ඒවාට හසුවෙන්නේ නැහැ. මාරයාට අවස්ථාවක් අරමුණක් වෙන්නේ නැහැ.

මෙම වදන් පෙළ විරාගී මනසකින් යුතුව නිරාමිස ප්‍රීතියකින් සිහිපත් කරන්න. "ඔබ හැදුවත් මගෙ කණින් රිංගලා යන්න ඒකට නම් අවස්ථාවක් ලැබෙන්නේ නැහැ. ඔබ හැදුවත් මගෙ ඇසින් රිංගලා එන්න ඒක නම් ලෙහෙසී වෙන්න නැහැ. ඒ මම මනා සිහියෙන් යුතුව සිටින නිසයි. "මේ ආකාරයට ඇසෙන්, කණෙන් පමණක් නොවෙයි, නාසයෙන්, දිවෙන්, ශරීරයෙන්, මනසින් පැමිණෙන්න. (රිංගන්න) මාරයා අවස්ථාව සොයමිනුයි ඉන්නේ. අරමුණක් ගන්න සොයමින් සිටින්නේ. නමුත් එසේ ඉඩ ලැබෙන්නේ නැහැ. ඇසින්, කණින්, නාසයෙන්, දිවෙන්, ශරීරයෙන්, මනසින්, කෙලෙස් වැගිරෙන්නේ නැහැ. මුලලත් තෙරුන් වහන්සේ මෙසේ සඳහන් කරනවා. මුළින් සඳහන් කළේ එළඹ සිටි කායගතා සතිය නැතිව මද සිත් ඇතිව වාසය කළ නිසා ලාමක අකුසල ධර්ම ඇති වුණත්, අකුසල ධර්ම නිරවශේෂයෙන් නැතිවෙලා ගිය විට එය නියම ආකාරයෙන් වේතො විමුක්තියෙන් වේතො ප්‍රඥාවෙන් දැන ගන්නේ නැහැ.

නමුත් පසුව සඳහන් කළ මේ මහණ නියමාකාරයෙන් අවබෝධ කර ගන්නවා. නොදැන සිටි නිසා (අනවබෝධය) රූපය විසින් මේ මහණ මැඬගෙන සිටියා. පාලනය කලා. ශබ්දය විසින් මේ මහණ මැඬගෙන සිටියා. රූපයට, ශබ්දයට පුළුවනි, පුද්ගලයාව පාලනය කරන්න. රූපයට පුළුවනි, හිඤ්ඤාම නැති කරන්න. රූපයට පුළුවනි, මව් පදවිය නැති කරන්න. රූපයට පුළුවනි, පිය පදවිය නැති කරන්න. රූපයට පුළුවනි, මිනිස්කම ගුණධර්ම නැති කරන්න. ඇසින්, කණින් කෙලෙස් වැගිරුණා. මාරයා පැමිණුනා. ලද අවස්ථාවෙන් අරමුණ ගත්තා.

නමුත් පසුව සඳහන් කළ මේ මහණ නියමාකාරයෙන් අවබෝධ කරගන්නවා. ඒනිසා මහණ විසින් රූපය මැඬගෙන ඉන්නවා. මහණ විසින්

ශබ්දය මැඩගෙන ඉන්නවා. මහණ විසින් ආසුණය මැඬගෙන ඉන්නවා. ඒ වගේම මේ මහණ විසින් රසය, ස්පර්ශය, සිතුවිලි (ධම්) මැඩගෙන ඉන්නවා.

දන් මේ කරුණු දෙකෙන් වඩා හොඳ කළ යුත්තේ කුමක්ද?

එනම් රූපය විසින් අප මැඬීමද? (පාලනය කිරීමද) අප විසින් රූපය මැඬීමද?

අප විසින් රූපය මැඬීමයි. (පාලනය කිරීමයි) යන - එන හැමතැන රූප දකින්න පුළුවනි. දකින - දකින දේට අපේ හිත කැමතියි කියනවා. අහන - අහන දේට කැමතියි කියනවා. කොපමණ දුන්නත් ඇතිවීමක් නැහැ. මේ සිතේ ස්වභාවයයි. ඒ රූප, ශබ්ද විසිනුයි අපව මඬින්නේ.

ඔබව ධර්මයට ළං කර ගන්නයි මේ අදහස පවසන්නේ. ඔබ ජීවත්වන සමාජය තුළ නොයෙක් ආකාරයේ බඩු - මුට්ටු ඒවා මිලදී ගැනීමට මුදල් නොතිබුණත් අවශ්‍යතාවයක් නොතිබුණත් ඒව දිනා බල - බලා යනවා. දවසම ගතවෙලා කිසිම දෙයක් අරගෙන නැහැ. එතනදී රූපය විසින් ඔබව මැඩගෙන.

ඒ වගේමයි ශබ්දය සමහර වෙලාවට ඔබ කරමින් සිටි වැඩ අතපසු කරමින් ම ශබ්දයට නතු වෙලා බොහෝ වේලාවක් යනතුරු එතනින් නැගිටින්න නැහැ. ශබ්දය ඔබව මැඬගෙන සිටි නිසා ඔබේ දෛනික කටයුතු අඩපණ වුණා.

ඊළඟට රසය විසින් ඔබව මැඬගෙන දිවෙහි පාලනයක් නැහැ. දිය වැඩියාවෙහි පටන් ලෙඩ දුක් අපමණයි. කුස පිරෙන්නෙන් නැහැ. රසය විසින් ඔබව මැඬගෙන නිසයි.

මේ වගේ මයි ස්පර්ශය විසින් ඔබව මැඬගෙන.

සිතුවිලි විසින් ඔබව මැඬගෙන සිතෙන් සිතුවිලි සිතමින් එයින් ම ඔළුව අවුල් කරගෙන මේ ආකාරයට ඔබව සිතුවිලි විසින් මැඬගෙන.

ඒ නිසා තමා විසින්ම රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, ධර්ම (සිතුවිලි) මඬින්නටයි. මේ ආරාධනා කරන්නේ. මේ මාර්ගයෙහි ගමන් කළොත් කෙලෙසුන් සහිත පුනර්භවය නැති කරනවා. දැවිලි සහිත, දුක් සහිත ජාති,

ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ඇති කරන ලාමක අකුසල් ධර්ම, අප විසින් පාලනය කරනවා. ඒවා විසින් අපව පාලනය කිරීම නොවෙයි කළ යුත්තේ.

කෙලෙස් වැගිරෙන්නහුගේ හේතුවත් සඳහන් කළා. කෙලෙස් නොවැගිරෙන්නහුගේ හේතුවත් සඳහන් කළා. බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙය හොඳින් ශ්‍රවණය කර සාධු ! සාධු ! යයි ප්‍රශංසා කළා. "මොග්ගල්ලාන, ඔබ බෙහෙම හොඳ දේශනාවක් සිදු කළේ. නිරාමිස ප්‍රීතිය ගෙන දෙන කෙලෙසුන් තසන උතුම් වූ දේශනාවක් සිදු කළා" යයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහ මොග්ගල්ලාන තෙරුන් වහන්සේට ප්‍රශංසා කළා.

ඔබ හැම දෙනාම මේ ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මනස කෙලෙස් වලට හසුවෙන්නට කෙලෙස් වැගිරෙන්නට, ඇස ආදී ඉඤ්ජයන්ගෙන් මාරයාට ඇතුළු වෙන්නට ඉඩ නොදී එළඹ සිටි කායගතා සතියෙන් අප්‍රමාණ සිත් ඇතිව වාසය කරන්නට ආරාධනා කරනවා.

මේ උතුම් සූත්‍ර දේශනාවෙන් ස්වාමීන් වහන්සේටත්, පින්වත් කලාණ මිත්‍ර වූ හැමටත්, උතුම් වූ චතුරායථී සත්‍යය ධර්මය අවබෝධයම වේවා! යි ස්වාමීන් වහන්සේ මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා.

සාධු ! සාධු ! සාධු !

පුණ්‍යානුමෝදනාව

සදහම් මගෙහි ගමන් කිරීමට නුවණැස පුබුදාලන ධන්තරමුල්ල සිරි සදහම් සෙනසුනෙහි විහාරාධිපති ආචාර්ය ජූජනීය මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ ඇතුළු සියලුම ස්වාමීන් වහන්සේලාට කායික මානසික නිරෝගී සුවය හා උතුම් චතුරායී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ වේවායි ප්‍රාර්ථනා කිරීම.

විදේශ ගතව සිටින ආර්.ඒ. අසන්නා පෙරේරා දියණියට, ප්‍රසන්න මාලිනීද පුතුට, නෙතුලී කුඩා දියණියට සහ රොහාන් සංජීව පෙරේරා, තුෂාර ඉන්දික පෙරේරා යන පුතුන්ටත් ඔවුන්ගේ සියලු ශ්‍රාති මිත්‍රාදීන්ටත් නිදුක් නිරෝගී සුවය සහ ඵර ජීවනය ලැබීමට මෙම කුසලය හේතු වේවායි ප්‍රාර්ථනා කිරීම.

මෙම ධර්ම ග්‍රන්ථය කියවන ඔබ සැමටත් නිවන් අවබෝධය පිණිසම මෙම කුසලය හේතු වේවායි ප්‍රාර්ථනා කරමින් මෙම ග්‍රන්ථය පුජා කරනු ලබන්නේ **ආර්.ඒ.ඒ. පෙරේරා මහතා සහ එම මහත්මිය** විසිනි.

www.buddhismforyou.org